

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

DRUGI ODJEL

PREDMET DŽINIĆ protiv HRVATSKE

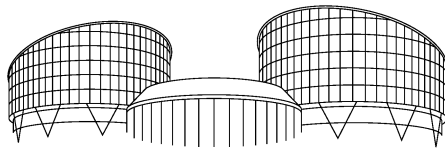
(Zahtjev br. 38359/13)

PRESUDA

STRASBOURG

17. svibnja 2016. godine.

Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenima u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

U predmetu Džinić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Julia Laffranque,
Nebojša Vučinić,
Paul Lemmens,
Valeriu Grițco,
Ksenija Turković,
Jon Fridrik Kjølbro,
Stéphanie Mourou-Vikström, *suci*,

i Stanley Naismith, Tajnik odjela,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 26. travnja 2016. godine,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena navedenog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je 3. lipnja 2013. godine temeljem zahtjeva (br.69735/11) podnesenog Sudu od strane hrvatskog državljanina, g. Antuna Džinića („podnositelj zahtjeva”) protiv Republike Hrvatske temeljem članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”).

2. Podnositelja zahtjeva zastupao je g. D. Štivić, odvjetnik iz Županje. Hrvatsku Vladu („Vlada”) zastupala je njezina zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Podnositelj zahtjeva je tvrdio kako je blokiranje njegove imovine u okviru kaznenog postupka bilo nerazmjerno okolnostima predmeta, te kako mu nije omogućen učinkovit postupak da to ospori, protivno članku 1. Protokola br. 1 i članku 13. Konvencije.

4. Vlada je obaviještena o prigovorima 8. studenog 2013. godine, a ostatak zahtjeva odbačen je kao nedopušten.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

5. Podnositelj zahtjeva rođen je 1952. godine. Poduzetnik je koji živi u Županji.

6. Dana 11. kolovoza 2000. godine Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru zatražilo je od istražnog suca Županijskog suda u Vukovaru da otvori istragu u odnosu na podnositelja zahtjeva kao direktora društva M., pod sumnjom da je počinio nekoliko kaznenih djela gospodarskog kriminaliteta. Također je zatražilo da se odrede privremene mjere osiguranja na nepokretnoj imovini podnositelja zahtjeva, kako bi se osiguralo učinkovito izvršenje moguće odluke o oduzimanju imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom u iznosu od 3.573.747,24 hrvatskih kuna (HRK) (otprilike 469.475 eura (EUR)).

7. Istraga je otvorena 21. kolovoza 2000. godine, a 6. ožujka 2001. godine istražni sudac odbacio je zahtjev za određivanje privremene mjere osiguranja na imovini podnositelja zahtjeva kao nedopušten iz razloga što prema tadašnjem Zakonu o kaznenom postupku, Državno odvjetništvo nije bilo ovlašteno podnijeti takav zahtjev.

8. Nakon završetka istrage, 10. svibnja 2002. godine pred Županijskim sudom u Vukovaru podignuta je optužnica protiv podnositelja zahtjeva i još tri osobe radi počinjenja nekoliko kaznenih djela gospodarskog kriminaliteta koji se osobito odnose na nezakonito prisvajanje dionica trgovačkog društva, te zlouporabu imovine i objekata trgovačkog društva M.

9. Dana 28. svibnja 2007. godine Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru izmijenilo je optužnicu na način da je povuklo optužbe protiv podnositelja zahtjeva po šest točaka optužnice, te ga optužilo po jednoj točki optužnice za nezakonito prisvajanje dionica trgovačkog društva te po nekoliko točaka optužnice za zlouporabu imovine i objekata društva M. Ukupna vrijednost protupravne imovinske koristi koju je podnositelj zahtjeva navodno pribavio prilikom počinjenja tih kaznenih djela utvrđena je na otprilike 1.060.000 EUR.

10. Na temelju izmijenjene optužnice, 8. travnja 2008. godine Županijski sud u Vukovaru proglasio je podnositelja zahtjeva krivim za počinjenje kaznenog djela nezakonitog prisvajanja dionica trgovačkog društva i oslobodio ga svih ostalih optužbi. Podnositelj zahtjeva osuđen je na tri godine i šest mjeseci zatvora i oduzimanje protupravne imovinske koristi u iznosu od 6.169.977,35 HRK (otprilike 850.000 EUR) koju je navodno pribavio počinjenjem kaznenog djela za koje je proglašen krivim.

11. Nakon žalbe podnositelja zahtjeva i Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru protiv navedene presude, 18. listopada 2011. Vrhovni sud Republike Hrvatske ukinuo je odluku i naložio ponavljanje postupka.

12. U ponovljenom postupku, te nakon što je stupio na snagu Zakon o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem iz 2010. godine (vidi odlomak 36. u daljnjem tekstu), Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru predložilo je 27. lipnja 2012. godine Županijskom sudu u Vukovaru da odredi privremenu mjeru osiguranja nad nepokretnom imovinom podnositelja zahtjeva (deset zemljišnih čestica dvije kuće i poslovna zgrada) kako bi se osiguralo učinkovito izvršenje odluke o oduzimanju imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom u iznosu od otprilike 1.060.000 EUR.

13. Uz prijedlog Županijsko državno odvjetništvo predalo je izvratke iz zemljišnih knjiga iz kojih je vidljivo da je podnositelj zahtjeva vlasnik nepokretne imovine u odnosu na koju je predloženo određivanje privremene mjere osiguranja. Nije dostavljena procjena vrijednosti imovine niti ikakvo očitovanje o njezinoj mogućoj vrijednosti. Međutim, prema informacijama koje je dostavila Vlada, procjena pojedinih dijelova nepokretne imovine, koji su bili predmet postupka, napravljena je na temelju dokumentacije iz istražnog spisa i njihove procijenjene vrijednosti u trenutku kupnje 1997. godine (ukupno je iznosila otprilike 440.000 EUR), dok je procjenu vrijednosti ostatka nepokretne imovine napravilo Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru prema informacijama dostupnim iz zemljišnih knjiga, iako izvadci iz zemljišnih knjiga ne sadrže informacije o vrijednosti same imovine.

14. Sudac pojedinac Županijskog suda u Vukovaru odredio je 27. lipnja 2012. godine privremenu mjeru osiguranja na nepokretnoj imovini podnositelja zahtjeva, kako je navedena u prijedlogu Županijskog državnog odvjetništva, da bi se osiguralo učinkovito izvršenje moguće odluke o oduzimanju imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom u iznosu od otprilike 1.060.000 EUR. Nije dano nikakvo obrazloženje u pogledu razmjernosti između navodno pribavljene protupravne imovinske koristi i vrijednosti blokirane nepokretne imovine

15. Na temelju odluke Županijskog suda u Vukovaru, privremena mjera osiguranja zabrane otuđenja i opterećenja nepokretne imovine podnositelja zahtjeva zabilježena je u zemljišnim knjigama.

16. Podnositelj zahtjeva podnio je žalbu Vrhovnom sudu Republike Hrvatske protiv odluke Županijskog suda u Vukovaru, te je Vrhovni sud Republike Hrvatske 5. rujna 2012. godine ukinuo odluku i vratio predmet na ponovno odlučivanje iz razloga što donošenje odluke o određivanju privremene mjere osiguranja nepokretne imovine nije bilo u nadležnosti suca pojedinca, već izvanraspravnog vijeća.

17. Podnositelj zahtjeva je 17. listopada 2012. godine zatražio od Županijskog suda u Vukovaru da se ukinuta odluka o određivanju privremene mjere osiguranja izbriše iz zemljišnih knjiga. Tvrdio je kako je podigao bankovni kredit koji je bio osiguran hipotekom na njegovoj nepokretnoj imovini te da kredit neće biti produljen zbog određivanja

privremene mjere osiguranja na njegovoj imovini, što ga može dovesti do potpunog bankrota i do propasti njegovog poslovanja. Uz zahtjev predao je prepiske e-pošte s bankom gdje ga se traži da pojasni kada će biti ukinuta odluka kojom se određuje privremena mjera osiguranja obzirom da to utječe na upravljanje njegovim kreditom.

18. Zastupnik podnositelja zahtjeva primio je 18. listopada 2012. godine poziv Županijskog suda u Vukovaru da se pojavi pred izvanraspravnim vijećem tog suda 30. listopada 2012. godine, u kojem se ne navodi točan razlog poziva. Također je navedeno da se sjednica izvanraspravnog vijeća može održati u odsutnosti obrane.

19. Izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Vukovaru razmotrilo je 30. listopada 2012. godine prijedlog Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru za određivanje privremene mjere osiguranja na nepokretnoj imovini podnositelja zahtjeva. Istoga dana prihvatilo je prijedlog u cijelosti i odredilo privremenu mjeru osiguranja na nepokretnoj imovini podnositelja zahtjeva, navedenu u prijedlogu Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru (vidi prethodni odlomak 12.) zabranom njezinog otuđenja ili opterećenja. Mjerodavni dio odluke glasi:

„Iz izvadaka iz zemljišnih knjiga ... vidljivo je da je okrivljenik Antun Džinić vlasnik gore navedene nepokretne imovine.

Na temelju članka 11. stavka 1. točke (A) u vezi s člankom 31. stavkom 2. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem („Narodne novine” br. 145/2010), te članka 12. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem, izvanraspravno vijeće smatra kako postoji opasnost da tražbina Republike Hrvatske koja se odnosi na oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom neće moći biti ostvarena ili da će njezino ostvarenje biti otežano ako privremena mjera osiguranja ne bude određena.

Na temelju članka 82. Kaznenog zakona, nitko ne može zadržati imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom.

Prema optužnici Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru ... okrivljenik Antun Džinić tereti se, pod točkom 4. (a), (b) i (c), da je pribavio protupravnu imovinsku korist u iznosu od 1.800.857,74 HRK.

...

[O]vaj se postupak odnosi na ... oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom na temelju članka 11. stavka 1. točke (A) u vezi s člankom 31. stavkom 2. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem. Obzirom na navedeno, zemljišno-knjižnom odjelu Općinskog suda u Županji nalaže se provođenje zabilježbe privremene mjere osiguranja za navedene nekretnine u zemljišnim knjigama.”

20. Privremena mjera osiguranja na nepokretnoj imovini podnositelja zahtjeva zabilježena je u zemljišnim knjigama temeljem odluke Županijskog suda u Vukovaru.

21. Podnositelj zahtjeva podnio je 12. studenog 2012. godine žalbu Vrhovnom sudu Republike Hrvatske protiv odluke Županijskog suda u

Vukovaru kojim je određena privremena mjera osiguranja na njegovoj imovini. Osobito je tvrdio da je vrijednost blokirane imovine, prema njegovoj privremenoj procjeni, veća od 20.000.000 HRK (otprilike 2.600.000 EUR), što znatno nadmašuje iznos protupravne imovinske koristi koju je navodno pribavio počinjenjem kaznenih djela koja su bila predmet postupka. Ujedno je naglasio kako je bilo razumno za očekivati da Županijski sud u Vukovaru izvrši barem opću procjenu vrijednosti blokirane imovine i protupravne imovinske koristi koja je navodno pribavljena počinjenjem predmetnih kaznenih djela. Podnositelj zahtjeva je stoga tvrdio da je Županijski sud u Vukovaru, time što je propustio izvršiti takvu procjenu, nametnuo prekomjeran individualan teret njegovim vlasničkim pravima.

22. Vrhovni sud Republike Hrvatske odbio je podnositeljevu žalbu 27. prosinca 2012. godine. U pogledu konkretnih navoda podnositelja zahtjeva u pogledu nedostatka razmjernosti izrečene mjere, Vrhovni sud Republike Hrvatske je konstatirao:

„Vrhovni sud Republike Hrvatske smatra kako nije došlo do povrede načela razmjernosti obzirom da se Antun Džinić tereti za pribavljanje protupravnu imovinske koristi u iznosu od 1.800.857,74 HRK, a sama vrijednost blokirane imovine ne opravdava [njegovu] tvrdnju da vrijednost blokirane imovine koja je navedena u izreci pobijane odluke znatno nadmašuje [moguću] iznos [imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom].”

23. Dana 18. veljače 2013. godine podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske, osporavajući odluke nižih sudova o određivanju privremene mjere osiguranja na njegovoj imovini. Pozvao se na Konvenciju i sudsku praksu Suda, tvrdeći kako odluka određivanju privremene mjere osiguranja na njegovoj imovini nije razmjerna.

24. Dana 20. veljače 2013. godine podnositelj zahtjeva zatražio je od Županijskog suda u Vukovaru da ukine ili preispita odluku kojom se određuje privremena mjera osiguranja. Tvrdio je kako postoje manje restriktivne mjere osiguravanja izvršenja moguće odluke o oduzimanju imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom te kako nije bilo potvrđeno da je blokirana imovina bila pribavljena kriminalnom aktivnošću. Ujedno je podnio požurnicu Županijskom sudu u Vukovaru tražeći da izvrši procjenu blokirane imovine kako bi se ograničio opseg privremene mjere osiguranja na vrijednost navodno pribavljene protupravne imovinske koristi. Također je tvrdio da je vrijednost blokirane imovine značajno nadmašivala navodno ostvarenu protupravnu imovinsku korist, što je ugrozilo normalno funkcioniranje njegovog poslovanja.

25. Ustavni sud Republike Hrvatske je 25. travnja 2013. godine odbacio ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva podnesenu 18. veljače 2013. godine (vidi prethodni stavak 23.) kao nedopuštenu iz razloga što se odluke nižih

sudova nisu odnosile na neko pravo ili obvezu podnositelja zahtjeva, kao ni na optužbu za počinjenje kaznenog djela.

26. Izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Vukovaru je 9. srpnja 2013. godine, odbilo prijedlog podnositelja zahtjeva kojim traži ukidanje ili preispitivanje odluke kojom se određuje privremena mjera osiguranja (vidi prethodni odlomak 24.). Mjerodavni dio odluke glasi:

„Prijedlog za ukidanje ili preispitivanje odluke kojom se određuje privremena mjera osiguranja je neosnovan.

Iz konačne optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru ... proizlazi kako postoji osnovana sumnja da je okrivljenik Antun Džinić, počinjenjem kaznenih djela navedenih u točki 4. (a), (b) i (c) [optužnice], pribavio protupravnu imovinsku korist u ukupnom iznosu od 1.800.857 HRK.

Obzirom da se [odluka o određivanju privremene mjere osiguranja] temelji, prema članku 12. stavku 1. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem, na pretpostavci da postoji opasnost da se oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom neće moći ostvariti ili da će njezino ostvarenje biti otežano ako privremena mjera osiguranja ne bude određena, odlučeno je kao u izreci rješenja.”

27. Podnositelj zahtjeva je 12. srpnja 2013. godine osporio tu odluku podnošenjem žalbe Vrhovnom sudu Republike Hrvatske. Žalio se kako nije imao učinkovitu mogućnost da na ročištu pred Županijskim sudom u Vukovaru ospori odluku kojom se određuje privremena mjera osiguranja te da je blokiranje njegove imovne bilo nerazmjerno i stoga protivno članku 1. Protokola br. 1. Podnositelj zahtjeva je istaknuo kako je nejasno za koji iznos protupravne imovinske koristi je određena privremena mjera osiguranja, obzirom da se Županijski sud u Vukovaru pozvao samo na jednu točku optužnice navodeći da je pribavio protupravnu imovinsku korist u iznosu od 1.800.857 HRK, dok je zanemario drugu točku optužnice prema kojoj je ostvario protupravnu imovinsku korist u iznosu od 6.196.977,35 HRK. Podnositelj zahtjeva je stoga, pretpostavljajući da ukupan iznos protupravne imovinske koristi za koju je određena privremena mjera osiguranja odgovara zbroju tih dvaju iznosa (otprilike 1.060.000 EUR), predao detaljnu procjenu vrijednosti za svaku nekretninu blokirane imovine, na temelju informacija o tržišnoj vrijednosti nekretnina u Hrvatskoj koje su javno dostupne na internetskom portalu. Prema toj procjeni, ukupna vrijednost blokirane imovine odgovarala je iznosu od otprilike 9.887.084 EUR. Podnositelj zahtjeva je stoga istaknuo kako je postojala izrazita nerazmjernost između navodne protupravne imovinske koristi ostvarene počinjenjem kaznenih djela navedenih u optužnici i vrijednosti blokirane imovine, a što mu je nametnulo prekomjeran individualni teret.

28. Vrhovni sud Republike Hrvatske, postupajući kao žalbeni sud, je 17. listopada 2013. godine odbio žalbu podnositelja zahtjeva navodeći sljedeće:

„Isti žalbeni navodi već su bili izneseni protiv rješenja od 30. listopada 2012. godine ... i tada je žalitelj dobio odgovor kako nije došlo do povrede načela razmjernosti ...

Slobodnom procjenom vrijednosti nekretnina koje su navedene u žalbi, žalitelj nije uspio dovesti u pitanje zaključke prvostupajnskog suda.

Žaliteljeva tvrdnja kako iz pobijanog rješenja nije jasno koji je iznos protupravne imovinske koristi koju je on navodno ostvario, je neutemeljena.

Prvostupajnski sud je u pobijanom rješenju naveo kako je okrivljenik pribavio protupravnu imovinsku korist u iznosu od 1.800.857 HRK, kako je navedeno u četvrtoj točki optužnice, ali je propustio navesti iznos od 6.169.977,35 HRK koji proizlazi iz prve točke optužnice, koji kao takav, s obzirom na status predmeta, nije sporan. Stoga nema sumnje kako je [odluka kojom se određuje privremena mjera osiguranja] izdana u odnosu na ukupan iznos moguće protupravne imovinske koristi, kako je objašnjeno u prvom rješenju kojim je mjera određena.”

29. Podnositelj zahtjeva podnio je žalbu na navedeno rješenje pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske, te ju je 7. veljače 2014. godine Ustavni sud Republike Hrvatske odbacio kao nedopuštenu, ponavljajući svoje prethodno obrazloženje (vidi prethodni odlomak 25.).

30. Na završnoj raspravi u kaznenom postupku pred Županijskim sudom u Vukovaru 8. srpnja 2014. godine, podnositelj zahtjeva ponovno je predložio da se ukine odluka o određivanju privremene mjere osiguranja.

31. Županijski sud u Vukovaru je 11. srpnja 2014. godine proglasio podnositelja zahtjeva krivim za kazneno djelo zlouporabe imovine i objekata trgovačkog društva M. kojom je navodno pribavio protupravnu imovinsku korist u iznosu od 1.800.857,74 kuna (otprilike 240.000 EUR), te ga je oslobodio optužbe za kazneno djelo nezakonitog prisvajanja dionica trgovačkog društva i za jedan slučaj navodne zlouporabe imovine i objekata trgovačkog društva M. Podnositelj zahtjeva osuđen je na dvije godine zatvora i oduzimanje imovinske koristi ostvarene počinjenjem kaznenog djela u iznosu od 1.800.857,74 HRK. Predmet je trenutačno u žalbenom postupku pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske.

32. Istoga dana Županijski sud u Vukovaru odbio je zahtjev podnositelja zahtjeva za ukidanje odluke o određivanju privremene mjere osiguranja, podnesen na ročištu 8. srpnja 2014. godine (vidi prethodni odlomak 30.), kao neosnovan iz razloga što mjera privremenog osiguranja može biti na snazi šezdeset dana nakon završetka postupka u kojem je donesena pravomoćna presuda. Budući da presuda nije postala pravomoćna, Županijski sud u Vukovaru smatrao je da nije bilo osnove za ukidanje odluke kojom se određuje privremena mjera osiguranja.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Mjerodavno domaće pravo

1. Ustav Republike Hrvatske

33. Mjerodavna odredba Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine” br. 56/1990, 135/1997, 8/1998, 113/2000, 124/2000, 28/2001, 41/2001, 55/2001, 76/2010, 85/2010 i 5/2014) glasi kako slijedi:

Članak 48.

„Jamči se pravo vlasništva ...”

2. Kazneni zakon

34. Mjerodavna odredba Kaznenog zakona („Narodne novine” br. 110/1997, 27/1998, 50/2000, 129/2000, 51/2001, 111/2003, 190/2003, 105/2004, 84/2005, 71/2006, 110/2007 i 152/2008), propisivala je:

Oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom

Članak 82.

„(1) Nitko ne može zadržati imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom. Imovinska korist [ostvarena kaznenim djelom] oduzima se sudskom odlukom kojom se utvrđuje da je kazneno djelo počinjeno.

...”

3. Zakon o kaznenom postupku

35. Mjerodavne odredbe Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine” br. 110/1997, 27/1998, 58/1999, 112/1999, 58/2002 i 62/2003) propisivale su:

Članak 20.

„ ...

(2) U vijeću sastavljenom od tri suca županijski sudovi sude u drugom stupnju i donose odluke izvan glavne rasprave.”

4. Zakon o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem

36. Mjerodavni dio Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem („Narodne novine” br.145/2010) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2011. godine propisuje:

Članak 1.

„ ...

(2) Odredbe drugih zakona kojima se uređuje utvrđivanje, osiguranje oduzimanja i ovrha odluka o oduzimanju imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem primjenjuju se samo ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.”

Članak 3.

„Pojedini izrazi u ovom Zakonu imaju sljedeće značenje:

...

7. tužitelj je državni odvjetnik ...

...

8. predlagatelj osiguranja ... je tužitelj ...”

Članak 11.

„(1) Radi osiguranja oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom predlagatelj osiguranja je ovlašten prije i nakon pokretanja kaznenog postupka ... predložiti osiguranje bilo kojom privremenom mjerom kojom se postiže ta svrha, a posebno:

a) zabranom otuđenja i opterećenja nekretnine ... uz zabilježbu zabrane u zemljišnu knjigu ...”

Članak 12.

„(1) U postupku osiguranja privremenom mjerom prema ovom Zakonu pretpostavlja se postojanje opasnosti da tražbina Republike Hrvatske glede oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom neće moći biti ostvarena, ili da će njezino ostvarenje biti otežano ako privremena mjera ne bude određena.

(2) Osiguranje se može odrediti i prije nego što je protivniku osiguranja omogućeno da se očituje o prijedlogu predlagatelja osiguranja.”

Članak 15.

„ ...

(2) Privremena mjera se može ukinuti ili zamijeniti drugom prije isteka vremena na koje je ona određena ... ako sud na prijedlog protivnika osiguranja, utvrdi da ona nije potrebna ili da se osiguranje može postići kakvom drugom privremenom mjerom, te ako protivnik osiguranja ili treća osoba položi jamčevinu. Jamčevina se uvijek daje u gotovom novcu, a iznimno u stvarima ili pravima koja se, po ocjeni suda, mogu unovčiti u kratkom roku.”

Članak 16.

„(1) Osiguranje privremenom mjerom može trajati najdulje šezdeset dana nakon što sud dostavi predlagatelju osiguranja obavijest o tome da je presuda ... postala pravomoćna.

...”

Članak 17.

„(1) Za štetu koja je posljedica privremene mjere radi osiguranja oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom odgovara Republika Hrvatska.

...

(3) Protivnik osiguranja može pokrenuti parnični postupak za naknadu štete pred nadležnim sudom u roku od godinu dana računajući od pravomoćnosti presude kojom je okrivljenik oslobođen ili je optužba odbijena ... U slučaju iz stavka 1. ovog članka protivnik osiguranja može pokrenuti parnični postupak u roku od trideset dana od dana kad je saznao da je državni odvjetnik odbio njegov zahtjev za mirno rješenje spora ...”

B. Mjerodavna praksa

37. U svojim rješenjima br. Kž-290 / 2012-3 i Kž-289 / 2012-3 od 5. lipnja 2012. godine, Vrhovni sud Republike Hrvatske smatra kako, prilikom zahtjeva okrivljenika za određivanja blaže privremene mjere osiguranja moguće odluke o oduzimanju imovinske koristi ostvarene počinjenjem kaznenog djela, nadležan sud je bio dužan ispitati da li je takva mogućnost postojala. Također je istaknuo kako se temeljem članka 15. stavka 2. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem, jamčevina nije mogla odrediti kumulativno s privremenom mjerom.

III. MJERODAVNI MEĐUNARODNI MATERIJALI

A. Ujedinjeni narodi

1. Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta

38. Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta (A/RES/55/25) u svom mjerodavnom dijelu propisuje:

Članak 2.

„Za potrebe ove Konvencije:

...

(d) „Imovina” znači imovinu svake vrste, bez obzira je li imovinska ili neimovinska, pokretna ili nepokretna, ili se radi o pravnim ispravama koje dokazuju vlasništvo ili neko pravo nad takvom imovinom;

(e) „Korist od kaznenog djela” znači svaku imovinska korist koja proizlazi ili je pribavljena, izravno ili neizravno, počinjenjem kaznenog djela;

(f) „Zamrzavanje” ili „privremeno oduzimanje” znači privremenu zabranu prijenosa, konverzije, raspolaganja ili premještanja imovine ili privremeno preuzimanje posjeda i čuvanja imovine ili kontrole nad imovinom na temelju naloga koji je izdao sud ili drugo nadležno tijelo;

(g) „Oduzimanje” koje, gdje je to primjenjivo, uključuje pljenidbu, znači trajno oduzimanje imovine na temelju naloga suda ili drugog nadležnog tijela;”

Članak 12.

„1. Države stranke donijet će, maksimalno u okviru svojih domaćih pravnih sustava, mjere koje su nužne da bi omogućile oduzimanje:

(a) koristi od kaznenih djela utvrđenih ovom Konvencijom ili imovine čija vrijednost odgovara toj koristi; ...”

2. Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije

39. Mjerodavni dio Konvencije Ujedinjenih naroda protiv korupcije (A/58/422) glasi:

Članak 31.

„1. Svaka je država stranka dužna poduzeti, do najvećega mogućeg stupnja u okviru svog domaćeg pravnog poretka, mjere potrebne kako bi bila moguća konfiskacija:

(a) imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima određenim u skladu s ovom Konvencijom ili imovine čija vrijednost odgovara toj imovinskoj koristi, ...”

B. Vijeće Europe

40. Mjerodavne odredbe Konvencije o pranju, traganju, privremenom oduzimanju i oduzimanju prihoda stečenog kaznenim djelom (CETS No. 141) propisuju:

Članak 2. – Mjere oduzimanja

„Svaka stranka prihvaća takve zakonodavne i druge mjere na temelju kojih se može izvršiti oduzimanje sredstava i nezakonitog prihoda ili imovine vrijednost koje odgovara takvom nezakonitom prihodu.

Svaka stranka može, u vrijeme potpisivanja ili polaganja isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupanju, izjavom upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe, izjaviti da se stavak 1. ovog članka primjenjuje samo na kaznena djela ili kategorije kaznenih djela navedenih u takvoj izjavi.”

Članak 3. – Istražne i privremene mjere

„Svaka stranka prihvaća takve zakonodavne i druge mjere potrebne da bi omogućile identifikaciju i ulaženje u trag imovini koja podliježe oduzimanju prema odredbama članka 2. stavak 1. i za sprječavanje svih oblika trgovanja, prenošenja ili raspolaganja takvom imovinom.”

C. Europska unija

41. Direktiva 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji u svom mjerodavnom dijelu propisuje:

Članak 7. Zamrzavanje

„1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi omogućile zamrzavanje imovine radi mogućeg naknadnog oduzimanja. Te mjere, koje nalaže nadležno tijelo, uključuju hitne aktivnosti koje se trebaju poduzeti u slučaju potrebe kako bi se sačuvala imovina.

...”

Članak 8. Zaštitne mjere

„1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da osobe pogođene mjerama predviđenima u okviru ove Direktive imaju pravo na učinkovita pravna sredstva i na pravično suđenje kako bi sačuvala svoja prava.

2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se nalog za zamrzavanje priopći pogođenoj osobi što je prije moguće nakon njezina izvršenja. U takvom priopćenju navodi se, barem ukratko, razlog ili razlozi za dotični nalog. Kada je potrebno izbjeći dovođenje u opasnost kaznene istrage, nadležna tijela mogu odgoditi priopćenje naloga za zamrzavanje pogođenoj osobi.

3. Nalog za zamrzavanje imovine ostaje na snazi samo onoliko dugo koliko je potrebno da se sačuva imovina s ciljem mogućeg naknadnog oduzimanja.

4. Države članice osiguravaju učinkovitu mogućnost osobe čija je imovina zahvaćena za osporavanje pred sudom naloga za zamrzavanje, u skladu s postupcima predviđenima u nacionalnom pravu. Takvi postupci mogu predviđati da se prvotni nalog za zamrzavanje, ako ga je donijelo nadležno tijelo koje nije tijelo sudske vlasti, podnosi tijelu sudske vlasti na validaciju ili reviziju prije nego što se može osporavati pred sudom.

5. Zamrznuta imovina koja nije naknadno oduzeta odmah se vraća. Uvjeti ili postupovna pravila prema kojima se takva imovina vraća određeni su nacionalnim pravom.

6. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se navedu razlozi za svaki nalog za oduzimanje i da se odluka priopći dotičnoj osobi. Države članice omogućuju učinkovitu mogućnost za osobu u pogledu koje je naloženo oduzimanje da osporava nalog za oduzimanje pred sudom.

...

8. U postupcima iz članka 5. pogođena osoba ima učinkovitu mogućnost osporiti okolnosti predmeta, uključujući konkretne činjenice i dostupne dokaze na temelju kojih se smatra da dotična nekretnina proizlazi iz kažnjivog ponašanja.

...”

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 1 PROTOKOLA BR. 1. GLEDANOG ZASEBNO ILI U VEZI S ČLANKOM 13. KONVENCIJE

42. Podnositelj zahtjeva prigovorio je kako blokada njegove imovine nije bila razmjerna okolnostima predmeta, te kako nije imao učinkovit postupak za njezino osporavanje. Zahtjev je temeljio na članku 13. Konvencije i članku 1. Protokola br. 1, koji glase kako slijedi:

Članak 13.

„Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorno pravno sredstvo pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kada su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.”

Članak 1. Protokola br. 1

„Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne može biti lišen svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.”

A. Dopuštenost

1. Tvrđnje stranaka

43. Vlada je tvrdila kako podnositelj zahtjeva nije iscrpio domaća pravna sredstva s obzirom da se nije pojavio pred izvanraspravnim vijećem Županijskog suda u Vukovaru koje donijelo 30. listopada 2012. godine odluku određivanju privremene mjere osiguranja na njegovog imovini. Prema mišljenju Vlade, podnositelj zahtjeva je imao na raspolaganju svaku priliku da učinkovito sudjeluje u postupku pred izvanraspravnim vijećem što bi mu omogućilo da učinkovito ospori prijedlog za određivanje privremene mjere osiguranja na njegovoj imovini koji je podnesen od strane Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru. Međutim, budući da se on nije pojavio, Županijski sud u Vukovaru nije imao razloga da ne prihvatiti taj prijedlog i odredi privremenu mjeru osiguranja na njegovoj nepokretnoj imovini.

44. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da je ispravno iscrpio domaća pravna sredstva tijekom postupka koji se odnosi na određivanje privremene mjere osiguranja na njegovoj imovini. Posebno je naglasio kako nikada nije bio obaviješten o prijedlogu za donošenje odluke o određivanju privremene mjere osiguranja od strane izvanraspravnog vijeća. Također je istaknuo

kako postupak pred izvanraspravnim vijećem nije pružio primjerena postupovna jamstva budući da je rasprava pred takvim vijećem održana u obliku sjednice izvanraspravnog vijeća, a ne rasprave na kojoj bi bilo moguće učinkovito ispitati mjerodavne dokaze.

2. Ocjena Suda

45. Sud ponavlja kako prema članku 35. stavku 1. Konvencije može razmotriti zahtjev tek nakon što su iscrpljena sva domaća pravna sredstva. Svrha je članka 35. da se državama ugovornicama pruži prilika da spriječe ili isprave povrede za koje se navodi da su ih počinile, prije nego se ti navodi iznesu pred Sud (vidi, na primjer, predmet *Misfud protiv Francuske* (odl.) [GC], br. 57220/00, odlomak 15., ECHR 2002-VIII). Obveza iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava iziskuje od podnositelja da se na uobičajen način posluži pravnim sredstvima koja su učinkovita, dostatna i dostupna u odnosu na svoje prigovore temeljem Konvencije. Da bi bilo učinkovito, pravno sredstvo mora moći izravno ispraviti pobijano stanje stvari (vidi predmet *Balogh protiv Mađarske*, br. 47940/99, odlomak 30., 20. srpnja 2004.).

46. Pravilo o iscrpljivanju domaćih pravnih sredstava mora se primijeniti uz određeni stupanj fleksibilnosti i bez prekomjernog formalizma. Istovremeno, ono traži da se prigovori, koje se namjerava nakon toga postaviti na međunarodnoj razini, prvo rasprave pred domaćim sudovima, barem u suštini i u skladu s formalnim zahtjevima i rokovima propisanim domaćim pravom (vidi predmete *Azinas protiv Cipra* [GC], br. 56679/00, odlomak 38., ECHR 2004-III; *Melnik protiv Ukrajine*, br. 72286/01, odlomak 67., 28. ožujka 2006.; *Hummatov protiv Azerbajdžana*, br. 9852/03 i 13413/04, odlomak 91., 29. studenoga 2007.; i *Dvořáček i Dvořáčková protiv Slovačke*, br. 30754/04, odlomak 54., 28. srpnja 2009.).

47. Međutim, u slučaju kad postoji više pravnih sredstava koje osoba može iskoristiti, ona ima pravo odabrati ono pravno sredstvo kojim se rješava njezin osnovni prigovor. Drugim riječima, kada se koristi jedno pravno sredstvo, nije potrebno koristiti drugo pravno sredstvo koje u suštini ima isti cilj (vidi predmete *T.W. protiv Malte* [GC], br. 25644/94, odlomak 34., 29. travnja 1999.; *Moreira Barbosa protiv Portugala* (odluka), br. 65681/01, ECHR 2004-V; i *Jeličić protiv Bosne i Hercegovine* (odl.), br. 41183/02, 15. studenoga 2005.; te *Jasinskis protiv Latvije*, br. 45744/08, odlomak 50., 21. prosinca 2010.).

48. Sud konstatira da nakon što je rješenjem Županijskog suda u Vukovaru od 30. listopada 2012. godine prvi puta određena privremena mjera osiguranja na nepokretnoj imovini podnositelja zahtjeva (vidi prethodni odlomak 19.), podnositelj zahtjeva je ispravno iskoristio sva dostupna pravna sredstva za osporavanje navedene odluke. Konkretno, podnio je žalbu Vrhovnom sudu Republike Hrvatske (vidi prethodni odlomak 21.) i ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske (vidi

prethodni odlomak 23.). Štoviše, podnositelj zahtjeva je tijekom postupka nekoliko puta zatražio od Županijskog suda u Vukovaru da ukine i preispita odluku o određivanju privremene mjere osiguranja, posebno navodeći kako je predmetna mjera nerazmjerno utjecala na njegova vlasnička prava (vidi prethodne odlomke 24. i 30.). Sud također konstatira kako je nakon toga podnositelj zahtjeva ispravno iskoristio sva dostupna pravna sredstva protiv odluke kojom se odbija njegov zahtjeva, uključujući i ustavnu tužbu (vidi prethodne odlomke 27. i 29.).

49. U takvim okolnostima Sud smatra kako je podnositelj zahtjeva dovoljno upoznao domaće vlasti sa svojom situacijom i dao im odgovarajuću priliku da razmotre da li je blokada njegove imovine bila razumna i razmjerna s obzirom na okolnosti (usporedi predmet Dervishi protiv Hrvatske, br. 67341/10, odlomci 116.-117., 25. rujna 2012.).

50. Sud stoga zaključuje da je podnositelj zahtjeva ispunio obvezu iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava te kako prigovor Vlade treba odbiti. Sud također utvrđuje kako prigovori podnositelja zahtjeva nisu očito neosnovani u smislu članka 35. stavka 3. a) Konvencije. Utvrđuje i da nisu nedopušteni ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga moraju biti proglašeni dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

(a) Podnositelj zahtjeva

51. Podnositelj zahtjeva tvrdio je kako ne postoji sumnja da je došlo do miješanja u njegova vlasnička prava blokadom njegove nepokretne imovine. Istaknuo je, međutim, kako takvo miješanje nije bilo predviđeno zakonom te je bilo u suprotnosti s načelom pravne sigurnosti. Podnositelj zahtjeva je također tvrdio kako mu je predmetno miješanje nametnulo prekomjeran individualni. Posebno je istaknuo da je vrijednost blokirane imovine bila uvelike nerazmjerna u odnosu na navodnu imovinsku korist ostvarenu počinjenjem kaznenog djela koja su bila predmet postupka.

52. Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, to je uglavnom bilo iz razloga što se nikada nije izvršila pravilna procjena vrijednosti blokirane nepokretne imovine. U vezi s time, podnositelj zahtjeva je istaknuo kako čak i da se prihvate objašnjenja Vlade oko načina na koji je Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru izvršilo procjenu vrijednosti imovine, takva moguća procjena ukazuje na niz propusta. Konkretno, istražni spis sadržavao je samo informacije koje se odnose na razliku između kupovne i računovodstvene vrijednosti nekretnina koja se temelji na kupoprodajnim ugovorima iz 1997. godine, odnosno petnaest godina prije nego što je podnesen prijedlog za donošenje odluke o određivanju privremene mjere osiguranja. Stoga nije bilo moguće procijeniti vrijednost nepokretne

imovine na temelju takve procjene. No, u svakom slučaju, svaka se takva moguća procjena odnosila samo na pojedine nekretnine, dok za ostatak nepokretne imovine u odnosu na kojeg je donesena odluka o određivanju privremene mjere osiguranja je vrijednost ostala neprocijenjena.

53. S druge strane, podnositelj zahtjeva tvrdio je kako se njegova procjena vrijednosti blokirane nepokretne imovine, koju je dostavio tijekom kaznenog postupka, temeljila na javno dostupnim informacijama sa specijalizirane internetske stranice te je stoga odgovarala njezinoj sadašnjoj tržišnoj vrijednosti. Podnositelj zahtjeva je stoga smatrao, obzirom da nadležna tijela nisu izvršila takvu procjenu, da je njihova odluka o određivanju privremene mjere osiguranja na njegovoj nepokretnoj imovini bila nerazmjerna i protivna članku 1. Protokola br. 1. To je stoga ugrozilo njegove poslovne djelatnosti obzirom da je blokirana nepokretna imovina bila jedina vrijedna imovina koju je posjedovao i koja mu je omogućavala da obavlja svoje poslovne djelatnosti. Konkretno, podnositelj zahtjeva objasnio je kako su njegove poslovne djelatnosti bile povezane s poljoprivredom i kako je stoga bilo od presudne važnosti da može slobodno raspolagati nepokretnom imovinom (pogotovo zemljišnim česticama) kako bi mogao, na primjer, uzimati kredite osnivanjem hipoteka na toj imovini.

54. Podnositelj zahtjeva također je naveo niz postupovnih propusta u načinu na koji su domaći sudovi ispitali njegove prigovore. Posebno je istaknuo da mu nije dostavljen prijedlog Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru za donošenje odluke o određivanju privremene mjere osiguranja kako bi se na njega mogao očitovati prije donošenja odluke. Štoviše, njegova mogućnosti korištenja pravnih sredstava je bila ograničena s obzirom na to da nije postojala mogućnost ulaganja revizije protiv odluke o određivanju privremene mjere osiguranja, a Ustavni sud je odbacivao ustavne tužbe u tom smislu kao nedopuštene. Postojala je i pretpostavka postojanja straha da moguće oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom neće biti ostvareno ili da će ostvarenje biti otežano, što on nije mogao učinkovito osporiti. Nadalje, podnositelj zahtjeva je istaknuo kako prijedlozi stranaka koji se odnose na određivanje privremene mjere osiguranja na nepokretnoj imovini nisu bili ispitani na javnoj raspravi, te je smatrao kako žalba protiv odluke o određivanju privremene mjere osiguranja na nepokretnoj imovini nije bila dostatno postupovno jamstvo. Konačno, iako je u zakonu postojala mogućnost dobivanja naknade štete zbog nepravilnog donošenja odluke kojom se određuje privremena mjera osiguranja imovine, podnositelj zahtjeva je istaknuo kako prema sudskoj praksi domaćih sudova to nije bilo učinkovito u praksi.

(b) Vlada

55. Vlada je prihvatila da je došlo do miješanja u pravo vlasništva podnositelja zahtjeva, ali je smatrala da je takvo miješanje bilo predviđeno zakonom i da je težilo legitimnom cilju osiguravanja plaćanja javnih

doprinosa i novčanih kazni, odnosno izvršenja moguće odluke o oduzimanju imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom protiv podnositelja zahtjeva. Vlada je također tvrdila kako blokada nepokretne imovine podnositelja zahtjeva nije nerazmjerno utjecalo na njegova prava i da mu time nije nametnut prekomjeran individualni teret.

56. S tim u vezi Vlada je istaknula kako je u kaznenom postupku podnositelj zahtjeva bio optužen za kazneno djelo gospodarskog kriminaliteta kojim je navodno pribavio protupravnu imovinsku korist u ukupnom iznosu od otprilike 1.000.000 EUR. Prema mišljenju Vlade, jedina mogućnost osiguranja izvršenja odluke o oduzimanju imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom u odnosu na podnositelja zahtjeva bila je da se odredi privremena mjera osiguranja na njegovoj nepokretnoj imovini. Da se to nije učinilo, podnositelj zahtjeva je mogao prebaciti svoju imovinu na druge osobe te time osujetiti bilo kakvu mogućnost oduzimanja imovinske koristi ostvarene počinjenjem kaznenog djela.

57. Nadalje, s obzirom na iznos protupravne imovinske koristi koju je podnositelj zahtjeva navodno ostvario, bilo je nužno da se blokira njegova imovina značajnije vrijednosti. Točna vrijednost blokirane nepokretne imovine i razmjernost primjene privremene mjere osiguranja bila je nekoliko puta razmotrena od strane domaćih tijela. Konkretno, prvi put je bila procijenjena od strane Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru, a na temelju njihovih utvrđenja koja se odnose na imovinu podnositelja zahtjeva. Nakon toga je nekoliko puta procijenjena od strane Županijskog suda u Vukovaru te Vrhovnog suda Republike Hrvatske koji je utvrdio, na temelju relevantne dokumentacije iz spisa, da je osporena privremena mjera osiguranja bila nužna i razmjerna okolnostima. Prema tome, obzirom da bi se kasnije oduzeo samo relevantni dio blokirane imovine ukoliko bi takva odluka postala pravomoćna te obzirom da se ograničenje uporabe imovine od strane podnositelja zahtjeva jedino odnosi na njegovu nemogućnost dobivanja kredita ili prodaje imovine, Vlada je smatrala kako podnositelj zahtjeva nije morao snositi prekomjeran nerazmjerni teret.

58. Konačno, Vlada je istaknula kako je podnositelj zahtjeva imao nekoliko učinkovitih pravnih sredstava u predmetnom kaznenom postupku, a koja se odnose na blokadu njegove imovine. Konkretno, bio je u mogućnosti podnijeti žalbu Vrhovnom sudu Republike Hrvatske protiv rješenja kojim se određuje privremena mjera osiguranja na imovini. Također je imao mogućnost podnijeti prijedlog za preispitivanje odluke o određivanju privremene mjere osiguranja Županijskom sudu u Vukovaru, te podnijeti žalbu u odnosu na bilo koju takvu odluku Vrhovnom sudu Republike Hrvatske. Na kraju, Vlada je istaknula kako je podnositelj zahtjeva imao mogućnost potraživati naknadu za moguću štetu koja bi nastala blokadom njegove imovine, temeljem Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem.

2. Ocjena Suda

(a) Je li došlo do miješanja u vlasništvo podnositelja zahtjeva

59. Među strankama nije sporno da je podnositelj zahtjeva bio zakoniti vlasnik nepokretne imovine za koju je određena privremena mjera osiguranja u okviru kaznenog postupka koji se vodi protiv njega na temelju optužbi za počinjenje kaznenih djela gospodarskog kriminaliteta. Stoga ne postoji spor oko toga da je predmetna nepokretna imovina njegovo „vlasništvo”. Niti je sporno da privremena mjera osiguranja na nepokretnoj imovini podnositelja zahtjev kojom se zabranjuje njezino otuđenje ili opterećenje, predstavlja miješanje u pravo podnositelja zahtjeva na mirno uživanje njegovog vlasništva te da se stoga primjenjuje članak 1. Protokola br. 1.

60. Sud ponavlja kako se blokada imovine za potrebe pravnog postupka obično odnosi na nadzor nad upotrebom vlasništva, što spada u doseg drugog stavka članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju (vidi, među brojnim drugim izvorima prava, predmete Raimondo protiv Italije, 22. veljače 1994, odlomak 27., Serija A br. 281-A; Andrews protiv Ujedinjenog Kraljevstva (odl.), br. 49584/99, 26. rujna 2002.; Adamczyk protiv Poljske (odl.), br. 28551/04, 7. studenoga 2006.; Simonjan-Heikinheino protiv Finske (odl.), br. 6321/03, 2. rujna 2008.; i JGK Statyba Ltd i Guselnikovas protiv Litve, br. 3330/12, odlomak 117., 5. studenoga 2013.).

61. Doista, blokadom imovine podnositelja zahtjeva nije ga se namjeravalo lišiti njegove imovine, već staviti privremeno ograničenje na njezinu upotrebu zabranom njezinog otuđenja ili opterećenja što je, u okolnostima u kojima je raspolaganje nekretninom bilo povezano sa zakonitim poslovanjem podnositelja zahtjeva, također neizbježno utjecalo na funkcionalnost njegove poslovne aktivnosti (vidi naprijed citirani predmet JGK Statyba Ltd i Guselnikovas, odlomak 129.; i prethodni odlomak 17.). Sud također smatra da je važno napomenuti kako je blokada imovine podnositelja zahtjeva bila primijenjena kao privremena mjera s ciljem osiguranja izvršenja mogućeg naloga izdanog na kraju kaznenog postupka u vezi s ostvarenom imovinskom koristi ostvarenom počinjenjem kaznenog djela (vidi, na primjer, predmet, Rāfig Aliyev protiv Azarbajdzana, br. 45875/06, odlomak 118., 6. prosinca 2011.).

62. S obzirom na utvrđenje da takva mjera spada u doseg drugog stavka članka 1. Protokola br. 1, Sud mora utvrditi je li mjera bila zakonita i „u skladu s općim interesom”, te je li postojao razuman odnos razmjernosti između korištenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti (vidi, na primjer, naprijed citirani predmet JGK Statyba Ltd i Guselnikovas, odlomak 118.).

(b) Je li miješanje bilo predviđeno zakonom

63. Sud konstatira kako se blokada nepokretne imovine podnositelja zahtjeva u okviru kaznenog postupka koji se protiv njega vodi temeljila na

članku 11. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem, koji predviđa mogućnost određivanja privremenih mjera osiguranja na nepokretnoj imovini zabranom njezinog otuđenja ili opterećenja radi osiguranja mogućeg izvršenja odluke o oduzimanju imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom (vidi prethodni odlomak 36.).

64. Shodno tome Sud prihvaća da je u ovome predmetu blokada nepokretne imovine podnositelja zahtjeva bila zakonita.

(c) Je li miješanje težilo legitimnom cilju

65. Sud je već presudio da je primjena privremenih mjera u okviru sudskog postupka, koje su usmjerene na osiguravanje mogućeg oduzimanja imovinske koristi, u „općem interesu” zajednice (vidi, na primjer, predmet Borzhonov protiv Rusije, br. 18274/04, odlomak 58., 22. siječnja 2009., i u njemu citirane predmete; te predmet East West Alliance Limited protiv Ukrajine, br. 19336/04, odlomak 187., 23. siječnja 2014.).

66. Sud stoga prihvaća da je predmetno miješanje težilo legitimnom cilju.

(d) Razmjernost miješanja

67. Čak i ako je do miješanja došlo u skladu s uvjetima predviđenim zakonom i u javnom interesu, mora postojati i razuman odnos razmjernosti između korištenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti bilo kojim mjerama koje država primjenjuje, uključujući i mjere predviđene da kontroliraju upotrebu imovine pojedinca. Taj je zahtjev izražen pojmom „pravične ravnoteže” koja mora biti uspostavljena između zahtjeva općeg interesa zajednice i zahtjeva zaštite temeljnih prava pojedinca (vidi, na primjer, predmete Hutten-Czapska protiv Poljske [GC], br. 35014/97, odlomak 167., ECHR 2006-VIII; Depalle protiv Francuske [GC], br. 34044/02, odlomak 83., ECHR 2010; i Herrmann protiv Njemačke [GC], br. 9300/07, odlomak 74., 26. lipnja 2012.; vidi također naprijed citirani predmet Borzhonov, odlomak 59.).

68. Konkretno, s obzirom na to da blokada imovine podnositelja zahtjeva nije samo po sebi podložna kritici, posebice uzimajući u obzir slobodu procjene dopuštenu temeljem drugog stavka članka 1. Protokola, ona za sobom povlači rizik nametanja prekomjernog tereta podnositelju zahtjeva u smislu njegove mogućnosti raspolaganja svojom imovinom i sukladno tome mora pružiti određena postupovna jamstva kako bi se osiguralo da rad sustava i njegov utjecaj na vlasnička prava podnositelja zahtjeva nije ni proizvoljan niti nepredvidiv. Nadalje, Sud ponavlja da svaka blokada ili konfiskacija ima za posljedicu nastanak štete, no stvarno pretrpljena šteta ne bi smjela biti veća od one koja je nužna, ako se želi postići da bude u skladu s člankom 1. Protokola br. 1 (vidi naprijed citirani predmet Borzhonov, odlomci 60.-61.)

69. Slijedom navedenog, pri procjeni usklađenost sa člankom 1. Protokola br. 1, Sud mora sveukupno razmotriti različite interese koji su u pitanju, imajući u vidu kako je Konvencija namijenjena zaštititi prava koja su „praktična i učinkovita”. Mora razmotriti što stoji iza forme i ispitati realnost situacije na koju se podnositelj zahtjeva žali (vidi naprijed citirani predmet JGK Statyba Ltd i Guselnikovas, odlomak 128.).

70. Sud konstatira kako je u ovome predmetu nakon izmjene optužnice 2007. godine, podnositelj zahtjeva optužen da je ostvario protupravnu imovinsku korist u ukupnom iznosu od otprilike 1.060.000 EUR (vidi prethodni odlomak 9.). Stoga ne postoji ništa u prijedlogu Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru kojime se traži određivanje privremene mjere osiguranja na nepokretnoj imovini podnositelja zahtjeva radi osiguranja izvršenja moguće odluke o oduzimanju imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, što bi samo po sebi bilo podložno kritici. Međutim, uzimajući u obzir činjenicu da primjena takve mjere sa sobom povlači rizik nametanja prekomjernog tereta podnositelju zahtjeva, to ne oslobađa nadležne sudove obveze utvrđivanja i obrazlaganja jesu li uvjeti za određivanje privremene mjere osiguranja na imovini podnositelja zahtjeva doista ispunjeni te jesu li priroda i opseg mjere razmjerni okolnostima (vidi prethodne odlomke 67.-68.; i, mutatis mutandis, naprijed citirani predmet JGK Statyba Ltd i Guselnikovas, odlomak 136.).

71. U vezi s time sud primjećuje da je Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru zajedno sa svojim prijedlogom za određivanje privremene mjere osiguranja imovine podnositelja zahtjeva, podnijelo samo izvratke iz zemljišnih knjiga kojima se potvrđuje vlasništvo podnositelja zahtjeva nad nekretninama u odnosu na koje je zatraženo određivanje privremene mjere osiguranja. Nije dostavljen niti jedan drugi mjerodavan dokaz koji se odnosi na njezinu vrijednost, niti se u prijedlogu u tom pogledu pozivalo na takav dokaz ili, što se toga tiče, na razmjernost osporene mjere (vidi prethodni odlomak 13.).

72. Štoviše, pretpostavivši da je Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru podnijelo svoj prijedlog na temelju dokumentacije koju navodi Vlada (vidi prethodni odlomak 13.), Sud primjećuje da Vlada nije osporila tvrdnju podnositelja zahtjeva da se dokumentacija koja se odnosi na vrijednost imovine tiče samo dijela blokirane imovine te da se odnosi na 1997. godinu (vidi prethodni odlomak 13.).

73. Međutim, Sud primjećuje kako je bez obzira na nedostatak jasnih naznaka vrijednosti imovine koja je navedena u prijedlogu za određivanje privremene mjere osiguranja na imovinom podnositelja zahtjev, Županijski sud u Vukovaru prihvatio prijedlog u cijelosti i odredio privremenu mjeru osiguranja na imovini navedenoj u prijedlogu. Stoga nije izvršio nikakvu procjenu razmjernosti između vrijednosti blokirane imovine i imovinske koristi koju je podnositelj zahtjeva navodno izravno ili neizravno ostvario počinjenjem kaznenog djela (vidi prethodni odlomak 19.).

74. Iako Sud može prihvatiti da postoje slučajevi gdje se blokada imovine u okviru kaznenog postupka prvotno određuje na temelju privremene procjene razmjernosti između vrijednosti blokirane imovine i imovinske koristi koja je navodno ostvarena počinjenjem kaznenog djela od strane osumnjičenika ili okrivljenika, obzirom da bi nedostatak pravodobne reakcije mogao osujetiti mogućnost primjene takve mjere, smatra kako ništa u okolnostima ovoga predmeta ne opravdava propust Županijskog suda u Vukovaru da se očituje o tom pitanju.

75. Štoviše, bez obzira na potpunu odsutnost procjene razmjernosti u rješenju Županijskog suda u Vukovaru i izričitog prigovora podnositelja zahtjeva u tom smislu, Vrhovni sud Republike Hrvatske nije ispravio taj propust na način da izvrši odgovarajuću procjenu razmjernosti osporene mjere, te je samo napomenuo kako načelo razmjernosti nije bilo povrijeđeno (vidi prethodne odlomke 21. i 22.), dok je Ustavni sud Republike Hrvatske na početku odbio razmotriti predmet (vidi prethodne odlomke 23. i 25.).

76. Sud također konstatira kako je u daljnjem tijeku kaznenog postupka podnositelj zahtjeva zatražio od domaćih sudova da se ponovno ocijeni opseg privremene mjere osiguranja na njegovom imovinom, tvrdeći kako je postojala izrazita nerazmjernost između vrijednosti blokirane imovine i navodno pribavljene protupravne imovinske koristi. Konkretno, predao je Vrhovnim sudu Republike Hrvatske detaljnu procjenu vrijednosti blokirane imovine utemeljenu na javno dostupnim informacijama o tržišnoj vrijednosti nekretnina u Hrvatskoj. Prema tim informacijama ukupna vrijednost blokirane imovine podnositelja zahtjeva bila je procijenjena na otprilike 9.887.084 EUR, dok je u kaznenom postupku podnositelj zahtjeva bio optužen da je pribavio protupravnu imovinsku korist u ukupnom iznosu od otprilike 1.060.000 EUR, što je devet puta manje od navodne vrijednosti njegove blokirane imovine (vidi prethodni odlomak 27.).

77. U tom pogledu Sud konstatira da iako mu je nemoguće procijeniti točnu vrijednost blokirane imovine, navodi podnositelja zahtjeva u tom smislu nisu bili neozbiljni ni lišeni bilo kojeg sadržaja. U svakom slučaju, s obzirom na cjelokupne okolnosti predmeta, Sud smatra kako je takav zahtjev koji je podnio podnositelj zahtjeva trebao potaknuti Vrhovni sud Republike Hrvatske da pažljivo ispita njegove navode. To je stvarno tako obzirom da je poslovna djelatnost podnositelja zahtjeva nedvojbeno povezana s mogućnošću da slobodno raspolaže svojom nepokretnom imovinom (vidi prethodni odlomak 17.), te da mjerodavna procjena vrijednosti blokirane imovine nikada nije izvršena (vidi prethodne odlomke 67.-69. i 71.-75.).

78. Obzirom na navedeno, Sud konstatira da je Vrhovni sud Republike Hrvatske, bez da je izvršio bilo kakvu dodatnu procjenu s obzirom na konkretne navode podnositelja zahtjeva o nerazmjeru između blokirane imovine i navodno protupravno pribavljene imovinske koristi, te iako nije bio u mogućnosti koristiti niti jednu takvu procjenu koju je izvršio

Županijski sud u Vukovaru, odbio tvrdnje podnositelja zahtjeva kao spekulativne, ne obrazloživši zašto je ignorirao podnositeljevu detaljnu procjenu vrijednosti blokirane imovine, koja je izvršena na temelju javno dostupnih informacija o tržišnoj vrijednosti nekretnina u Hrvatskoj (vidi prethodni odlomak 28.).

79. Vrhovni sud Republike Hrvatske time je dopustio da sporna situacija potraje više od dvije i pol godine bez da se ikada očitovao o konkretnim tvrdnjama podnositelja zahtjeva da postoji nerazmjer između vrijednosti blokirane imovine i navodno pribavljene protupravne imovinske koristi. Sud s tim u vezi smatra da je važno napomenuti kako se za cjelokupnu blokiranu imovinu nije tvrdilo da je posljedica kaznenog djela ili da se može povezati s kaznenim djelom. Umjesto toga, predmetna blokada je primijenjena kao privremena mjera osiguranja na cjelokupnoj imovini podnositelja zahtjeva s ciljem osiguranja izvršenja moguće odluke o oduzimanju imovinske koristi ostvarene počinjenjem kaznenog djela donesene na kraju kaznenog postupka.

80. U takvim okolnostima Sud konstatira kako je osporena blokada nepokretne imovine podnositelja zahtjeva u okviru predmetnog kaznenog postupka, iako u načelu zakonita i opravdana, određena i održavana na snazi bez utvrđivanja da li vrijednost blokirane imovine odgovara mogućoj odluci o oduzimanju protupravne imovinske koristi ostvarene počinjenjem kaznenog djela. Sud stoga smatra kako primjena takve mjere nije bila primjerena da se pokaže kako je ispunjen zahtjev „pravične ravnoteže” sadržan u drugom stavku članka 1. Protokola br. 1.

81. Prethodna su razmatranja dovoljna da bi Sudu omogućila zaključak kako je u okolnostima predmeta podnositelja zahtjeva došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

82. U tim okolnostima, imajući u vidu da je prigovor podnositelja zahtjeva o nepostojanju učinkovitog postupka u kojem bi mogao osporiti blokadu imovine, prirodno povezan s pitanjima s kojima se Sud bavio pod člankom 1. Protokola br. 1. (vidi, na primjer, predmet Velikovi i drugi protiv Bugarske, br. 43278/98 i drugi, odlomak 251, 15. ožujka 2007.), Sud smatra kako nije nužno da se isto pitanje odvojeno razmotri prema članku 13. Konvencije.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

83. Člankom 41. Konvencije propisano je:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutar nje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravičnu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Šteta

84. Podnositelj je potraživao 15.000 EUR na ime neimovinske štete. Također je tvrdio kako je u ovome trenutku nemoguće procijeniti točan opseg imovinske štete prije donošenja konačne presude u kaznenom postupku koji se vodi protiv njega. Stoga je pozvao Sud da odgodi donošenje odluke o imovinskoj šteti do okončanja kaznenog postupka.

85. Vlada smatra da je podnositeljev zahtjev neosnovan i nepotkrijepljen.

86. Što se tiče potraživane imovinske štete, Sud smatra kako ne postoji nikakva uzročna veza između činjenica u vezi s kojima je utvrđena povreda Konvencije i imovinske štete za koju podnositelj zahtjeva traži naknadu. Sud stoga u tom smislu odbija podnositeljev zahtjev.

87. S druge strane, Sud smatra da je podnositelj zahtjeva zasigurno pretrpio neimovinsku štetu koja nije u dovoljnoj mjeri nadoknađena samim utvrđivanjem povrede. Presuđujući na pravičnoj osnovi, dosuđuje podnositelju zahtjeva iznos od 2.000 EUR na ime neimovinske štete, uvećan za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati na taj iznos.

B. Troškovi i izdaci

88. Podnositelj zahtjeva također je potraživao 850 EUR na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i ovim Sudom.

89. Vlada smatra da je podnositeljev zahtjev neosnovan i nepotkrijepljen.

90. Prema sudskoj praksi Suda podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka ukoliko je dokazano da su stvarno i nužno nastali i bili razumni glede iznosa. U ovome predmetu, uzimajući u obzir dokumente koje ima u posjedu i prethodno navedene kriterije, Sud smatra razumnim dosuditi potraživani iznos koji u cijelosti pokriva troškove po svim osnovama, uvećan za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati.

C. Zatezne kamate

91. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna poena.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. Utvrđuje da je zahtjev dopušten;
2. Presuđuje da je došlo do povrede članka 1. Protokol br. 1 uz Konvenciju;
3. *Presuđuje* kako nema potrebe odvojeno ispitati prigovor temeljem članka 13. Konvencije;
4. *Presuđuje*
 - (a) da tužena država treba isplatiti podnositelju zahtjeva, u roku od tri mjeseca od dana konačnosti presude, na temelju članka 44. stavka 2. Konvencije, sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan isplate:
 - (i) 2.000 EUR (dvije tisuće eura), na ime neimovinske štete, uvećano za sve poreze koji bi se podnositelju zahtjeva mogli zaračunati;
 - (ii) 850 EUR (osamsto pedeset eura) na ime troškova i izdataka, uvećano za sve poreze koje bi se podnositelju zahtjeva mogli zaračunati;
 - (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna poena;
5. Odbija preostali dio zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravičnom naknadom.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 17. svibnja 2016. godine sukladno pravilu 77., stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Stanley Naismith
Tajnik

Julia Laffranque
Predsjednica

Prijevod, lekturu i pravnu redakturu napravila prevoditeljska agencija „Ciklopea“ d.o.o. Zagreb. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava nije odgovoran za točnost prijevoda i sadržaja.